

ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Однією з найважливіших подій 2012 р. у сфері законодавства стало прийняття 13 квітня нового Кримінального процесуального кодексу (КПК) України, який з 19 листопада набув чинності. Це є важливий крок на шляху розбудови демократичної та правової України. Важливим нововведенням порівняно з КПК 1960 р. стала глава 2 Кримінального процесуального кодексу України, яка закріплює основні принципи кримінального судочинства.

Слід зазначити, що систему принципів, закріплену в статтях 7–29 КПК України, не можна вважати замкнутою, а перелік принципів (засад) вичерпним. Детальний аналіз норм КПК України (зокрема й норм глави 2) дає змогу виділити низку «не названих» у ньому принципів. Насамперед мова йде про принцип гуманізму, за яким людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Цей принцип, закріплений у ч. 1 ст. 3 Конституції України (КУ), ст. 3, 5, 9 Загальної декларації прав людини відбито й у КПК у ст. 8 «Верховенство права». Це є підставою вважати, що КПК України прийнято відповідно до норм КУ та що його норми відповідають загальноправовим і загальносоціальним принципам.

Аналіз норм КПК дає змогу стверджувати і про наявність такого принципу як прискорене судочинство. Цей принцип закріплено у КПК деяких країн, зокрема ФРН (§115, §128), і полягає в максимальному скороченні строків на всіх стадіях кримінального процесу. Так, ч. 2. ст. 113 КПК України зобов'язує учасників кримінального провадження всі дії виконувати без невиправданої затримки і в будь-якому разі не пізніше граничного терміну. Ст. 219, 294 КПК визначають граничні строки досудового розслідування, а ч. 6 ст. 181 передбачає граничні строки тримання під домашнім арештом. Слідчий суддя *невідкладно* розглядає клопотання про застосування або змінення запобіжних заходів і не довше 72 годин з моменту фактичного затримання підозрюваного чи обвинуваченого (ст. 186, 211 КПК).

Принцип усності, який визначає форму спілкування учасників процесу, на жаль, не закріплено у главі 2 КПК, проте аналіз його норм дає змогу стверджувати про його застосування. Оскільки усна форма спілкування робить можливим безпосереднє вивчення доказів, свідчень учасників процесу, то вимогу про усність закріплено у ст. 23 КПК, у якій також закріплено принцип безпосередності дослідження показань, речей і документів.

Отже, аналіз норм чинного КПК України свідчить про його відповідність загальнолюдським і загальноправовим принципам, несуперечність нормам Конституції України та низки міжнародних договорів. Ураховуючи це, можна стверджувати, що українські законодавці, розробляючи нових кримінальних документів, рухається шляхом інтеграції України в європейську правову систему, яка будується на принципах верховенства права, законності, визнання людини найвищою соціальною цінністю, демократичності та гласності.

Обльозова О.
ХНПУ ім. Г. С. Сковороди

РОЗВИТОК КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

Над пошуком розв'язання так званої Української справи – проблеми побудови української державності та законодавства – працювало чимало поколінь українців. Її започаткували ще учасники Кирило-Мефодіївського товариства й розвинули М. Драгоманов, М. Грушевський. Сучасні вчені-юристи В. Гончаренко, О. Копиленко, В. Кульчицький, М. Стахов, О. Ярмиш та ін. зробили суттєвий внесок у дослідження проблем розвитку конституційного законодавства періоду Центральної Ради. Навколо Центральної Ради як у свідомості громадськості, так й у літературі нагромадилося безліч міфів і пліток, щоб розібратися в них, потрібен не один рік і не один дослідник.

Центральну Раду утворено 4 березня 1917 р. Основу її становили середні й заможні селяни, у липні 1917 р. вона поповнилася національними меншинами. Центральна Рада спершу вважала головною метою відродити національну державність у формі автономії України у складі Росії.